

*Historier fra
virkeligheten*

Passiv motstand

En god venn mente at begrepet «passiv motstand» beskriver det han opplever på legekontoret. Er ikke sikker på om det var fra medarbeidere eller pasienter. Mange vil nok si at kommuneadministrasjonen har elementer av passiv motstand. Kanskje kan en selv kjenne av og til at passiviteten siger innover og en bare er «imot», ganske enkelt. Nok er nok.

I min sammenheng har begrepet passiv motstand en annen betydning også. Det beskriver et fenomen man kan oppleve spesielt hos samiske pasienter. Jeg har også sett det på film hos inuitter. Det arter seg ganske enkelt slik at man ikke sier imot dersom en er uenig. Man tier eller man snur seg litt vekk. Inuittene kan snu seg helt rundt, med ryggen til. Demonstrativt!?

Får man ikke svar eller respons på et initiativ, så skal man altså være mistenksom. Det er nok ikke sløvskap eller det at pasienten ikke har forstått, ofte er det en måte å si nei på som er ganske tydelig for de som kjenner til det.

På sykestua i min samiske kommune lå en pasient med langt kommet kreft. Han visste godt at «han ikke hadde sjanse». Som tilsynslege var det naturlig å ta et litt lengre besøk på rommet og være en god lege for denne fra før ukjente pasienten. Fra Stein Husebø har jeg lært at verdighet ved livets slutt er viktig og krever god tid og gode samtaler. Det er viktig å ta opp mer eksistensielle spørsmål om liv og død, i tillegg til det medisinske. Kanskje kunne mannen tenke seg en samtale med presten? Han sa ikke mye, men var ved godt mot. Jeg følte meg frem og prøvde være taktfull. Et stykke ut i samtalen var vi begge stille lenge. Pasienten festet blikket på vinduet og jeg skottet bort på ham med jevne mellomrom. Blikket vek ikke fra vinduet. Eli Berg har lært meg å «holde kjeft» slik at pasientene kan få tenke i fred og tilslutt komme med det som er vanskelig å si. Jeg ventet.

Så endelig beveget blikket seg mot mitt og jeg så oppmuntrende på ham. Det var bare å fortelle, bare å komme med de vanskelige ordene.

Men det kom ikke noe. Mannen hadde ikke noe å si.

Vel, ikke hadde jeg mer å si heller. Jeg avsluttet med noen klossete formuleringer og kom meg ut litt forvirret. Hva skjedde?

Tror nok, i ettertid, dette var en mann som ganske klart sa i fra at nå er det nok. «Nå kan du gå, doktor. Dette vil jeg ikke mer». Det hadde han selvfølgelig all rett til.

Tror han viste passiv motstand. – vanskelig å protestere mot eller å si noe tilbake. Litt ubehagelig på den måten. Kanskje finnes det en måte å besvare motstanden på, men den kjenner ikke jeg og kanskje forblir den også en hemmelighet ...

Helen Brandstorp

